

Xây dựng Cần Thơ trở thành trung tâm KH&CN về nông nghiệp của quốc gia và khu vực

Lê Quang Mạnh

Bí thư Thành ủy thành phố Cần Thơ

Nằm ở vị trí trung tâm của vùng Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL), thành phố Cần Thơ hội tụ đầy đủ tiềm năng, lợi thế và những điều kiện thuận lợi để trở thành trung tâm khoa học và công nghệ (KH&CN) về nông nghiệp của quốc gia và khu vực. Với định hướng này, Cần Thơ đã và đang xây dựng các chủ trương, chính sách tăng cường ứng dụng và phát triển KH&CN, đưa ra một số giải pháp quan trọng nhằm thực hiện mục tiêu đề ra.

Nơi hội tụ tiềm năng và thế mạnh của ĐBSCL

Với diện tích 3,94 triệu ha, chiếm 12% tổng diện tích cả nước; dân số 17,5 triệu người, chiếm 21% dân số cả nước, ĐBSCL là vùng đất màu mỡ, điều kiện tự nhiên thuận lợi cho phát triển nông nghiệp và thủy sản. Đặc biệt, ĐBSCL có một vị trí địa kinh tế và địa chính trị quan trọng vì nằm ở trung tâm khu vực ASEAN, có lợi thế phát triển kinh tế biển, biên mậu và giao thương quốc tế.

Là thành phố nằm ở trung tâm vùng đồng bằng lớn nhất cả nước dù không phải là địa phương có diện tích sản xuất nông nghiệp lớn nhất vùng, nhưng Cần Thơ là nơi hội tụ nhiều tiềm năng, lợi thế và đang có nhiều điều kiện thuận lợi để trở thành trung tâm KH&CN về nông nghiệp của quốc gia và khu vực. Thống kê cho thấy, trên địa bàn Cần Thơ hiện có 73 đơn vị có hoạt động nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ với 7.455 người có hoạt động nghiên cứu khoa học, trong đó có những đơn vị hàng đầu của quốc gia và khu vực về lĩnh vực nông nghiệp như Trường Đại học Cần Thơ, Viện Lúa ĐBSCL, Trường Đại học Kỹ thuật Công nghệ Cần Thơ, Trường Đại học Y dược Cần Thơ, Trường Đại học Nam Cần Thơ...

Theo dự báo của Liên hợp quốc,

dân số thế giới sẽ đạt 9,2 tỷ người vào năm 2050, nhu cầu về lương thực sẽ tăng gấp đôi so với thời điểm hiện nay; trong khi tác động của biến đổi khí hậu đang làm cho các điều kiện tự nhiên phù hợp với canh tác nông nghiệp ngày càng suy giảm; thiên tai, dịch bệnh xuất hiện với tần suất ngày càng cao. ĐBSCL được dự đoán sẽ trở thành một trong những trung tâm sản xuất nông nghiệp quan trọng của châu Á nhằm cung cấp nông sản cho thế giới. Để hiện thực hóa được tương lai này, cách tiếp cận là phải lấy bối cảnh thực tiễn của vùng và sự tiến bộ của KH&CN làm nền tảng cho sự phát triển, cần phải có sự đột phá về tư duy và thể chế, tăng cường liên kết trong và ngoài vùng và lấy mục tiêu phát triển vùng làm định hướng. Đặc biệt, với ngành nông nghiệp thì Nghị quyết 120/NQ-CP ngày 17/11/2017 của Chính phủ về phát triển bền vững ĐBSCL thích ứng với biến đổi khí hậu đã chỉ rõ quan điểm: phải thay đổi tư duy phát triển, chuyển từ tư duy sản xuất nông nghiệp thuần túy, chủ yếu là sản xuất lúa sang tư duy phát triển kinh tế nông nghiệp đa dạng, đáp ứng nhu cầu của thị trường, chuyển từ phát triển theo số lượng sang chất lượng; xây dựng nông thôn mới gắn với phát triển mạnh mẽ nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao, nông nghiệp hữu cơ

và nông nghiệp sạch gắn với chuỗi giá trị và xây dựng thương hiệu; chú trọng phát triển công nghiệp chế biến và công nghiệp hỗ trợ gắn với phát triển kinh tế nông nghiệp.

Với vai trò và vị thế của mình, Cần Thơ đã đặc biệt quan tâm ứng dụng KH&CN theo hướng công nghệ cao vào sản xuất lúa, nuôi trồng thủy sản... bước đầu mang lại nhiều kết quả tích cực, đóng góp vào sự phát triển chung của toàn ngành nông nghiệp. Cần Thơ đã bước đầu thực hiện được vai trò trung tâm khi chiếm gần 90% tỷ trọng tổng sản phẩm (GRDP) trong khâu sản xuất, chế biến và thương mại của các chuỗi giá trị nông sản chủ lực vùng ĐBSCL; là trung tâm phân phối hàng hóa lớn nhất ĐBSCL và là nơi tập trung kết nối giữa nhu cầu thị trường (trong nước và xuất khẩu) với vùng sản xuất nguyên liệu lớn nhất cả nước về nông nghiệp. Với hệ thống đa dạng các trường đại học, viện nghiên cứu, trong đó có những đơn vị hàng đầu của quốc gia và khu vực về lĩnh vực nông nghiệp, với đội ngũ đông đảo cán bộ nghiên cứu về nông nghiệp và các lĩnh vực liên quan như công nghệ sinh học, công nghệ thông tin... Đặc biệt, với việc thực hiện các dự án đầu tư lớn nâng cấp cơ sở vật chất cho nghiên cứu đang triển khai trên địa bàn thành phố hiện nay, điển hình

như Dự án nâng cấp Trường Đại học Cần Thơ (được thực hiện từ tháng 10/2015 đến tháng 10/2022) với tổng kinh phí 105,9 triệu USD từ nguồn vốn ODA của Chính phủ Nhật Bản đã góp phần đưa Trường Đại học Cần Thơ thành đại học xuất sắc, được quốc tế công nhận trong lĩnh vực nông nghiệp, thủy sản, môi trường và các lĩnh vực liên quan; góp phần phát triển kinh tế - xã hội, thích ứng với biến đổi khí hậu, bảo vệ môi trường, gia tăng giá trị nông nghiệp và thủy sản ở vùng ĐBSCL... Với việc xác định rõ mục tiêu và quyết liệt triển khai chủ trương “làm cho KH&CN thật sự là quốc sách hàng đầu”, Cần Thơ đã hình thành hệ sinh thái đổi mới sáng tạo, góp phần thúc đẩy sự phát triển, ứng dụng KH&CN vào nông nghiệp với hệ thống các trường, viện, các quỹ đầu tư khởi nghiệp, mạng lưới liên kết các doanh nghiệp khởi nghiệp trong nông nghiệp, sản giao dịch công nghệ, các sản giao dịch nông sản...; đồng thời đẩy mạnh xúc tiến, mời gọi các nhà đầu tư; thúc đẩy liên kết và hình thành nhiều vùng sản xuất lúa hàng hóa, trồng rau màu, cây ăn trái và nuôi trồng thủy sản theo hướng tập trung, quy mô lớn, thuận lợi nhất cho việc ứng dụng đồng bộ các thành tựu KH&CN hiện đại.

Giải pháp phát triển thành trung tâm KH&CN nông nghiệp quốc gia và khu vực

Nhận thức rõ vai trò và vị trí trung tâm vùng ĐBSCL, Cần Thơ đã và đang xây dựng các chủ trương, chính sách, ban hành các nghị quyết chuyên đề về tăng cường ứng dụng và phát triển KH&CN để trở thành trung tâm tạo ra các giải pháp KH&CN trong phát triển nông nghiệp, đặc biệt là nông nghiệp công nghệ cao, góp phần phát triển kinh tế - xã

hội của thành phố, vùng và cả nước. Trong xu hướng công nghệ toàn cầu và bối cảnh kinh tế - xã hội của vùng đang xuất hiện những cơ hội mới, để phát triển KH&CN, xây dựng Cần Thơ thành trung tâm KH&CN về nông nghiệp mạnh của quốc gia và khu vực, một số giải pháp phát triển KH&CN trong lĩnh vực nông nghiệp đã được thành phố đề ra, bao gồm:

Thứ nhất, tập trung chuyển đổi mạnh mẽ các hoạt động KH&CN, đổi mới sáng tạo sang cơ chế thị trường với hệ thống các giải pháp thúc đẩy cả phía cung - tức là tiềm lực nghiên cứu, phát triển KH&CN của thành phố và phía cầu - từ doanh nghiệp nông nghiệp và người nông dân, đồng bộ với các giải pháp liên kết cung - cầu, phát triển thị trường KH&CN hoạt động hiệu quả.

Thứ hai, tập trung hoàn thiện đồng bộ thể chế phát triển, ứng dụng KH&CN. Trong một nền kinh tế thị trường hoàn chỉnh, đẩy mạnh ứng dụng KH&CN và đổi mới sáng tạo không phải là mục đích tự thân. Thực chất, đó là phương thức mà thông qua đó, người dân và doanh nghiệp nâng cao chất lượng sản phẩm, hạ thấp giá thành và giành được lợi thế hơn so với đối thủ cạnh tranh. Trong ứng dụng KH&CN, cần khẩn trương thực hiện hỗ trợ một cách lành mạnh và hiệu quả nhất cho các tổ chức nghiên cứu, các doanh nghiệp ứng dụng KH&CN, từ đó tập trung thúc đẩy tổ chức, doanh nghiệp nào có thể thương mại hóa tri thức một cách tốt nhất.

Thứ ba, tăng cường đầu tư nâng cao tiềm lực KH&CN của thành phố (bên cung) với sự gia tăng vai trò của khu vực doanh nghiệp. Có chính sách ưu tiên đầu tư phát triển nguồn nhân lực trình độ cao về nông nghiệp

cho các viện nghiên cứu, trường đại học và các tổ chức KH&CN; tập trung đầu tư cho hoạt động nghiên cứu và phát triển nông nghiệp, nhất là nông nghiệp công nghệ cao; thu hút, kêu gọi các doanh nghiệp lớn, các tổ chức quốc tế đầu tư hay cùng đầu tư, tài trợ xây dựng các viện, trung tâm nghiên cứu nông nghiệp tầm quốc gia, khu vực tại Cần Thơ.

Thứ tư, thúc đẩy bên cầu đối với KH&CN, coi doanh nghiệp và người nông dân là trung tâm của các hoạt động KH&CN như khuyến khích người dân học tập và năng động hơn trong việc hấp thụ các sản phẩm KH&CN; khuyến khích nông dân tiếp cận khoa học, phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, áp dụng thành tựu KH&CN vào sản xuất nông nghiệp; đẩy mạnh các chương trình xúc tiến, thu hút doanh nghiệp trong và ngoài nước đầu tư vào các lĩnh vực nông nghiệp công nghệ cao của ĐBSCL; có chính sách hỗ trợ tín dụng cho đổi mới công nghệ trong sản xuất nông nghiệp.

Thứ năm, đẩy mạnh các giải pháp kết nối cung cầu thị trường công nghệ thông qua các chương trình phát triển các sản giao dịch, các tổ chức trung gian nhằm kết nối sản phẩm cung của các viện nghiên cứu với cầu của doanh nghiệp, của người nông dân. Mở rộng hoạt động hợp tác, kết nối, liên kết chặt chẽ, hiệu quả giữa thành phố Cần Thơ với các địa phương trong vùng. Phát triển cả về chiều rộng và chiều sâu hệ sinh thái KH&CN bằng các chương trình, giải pháp bền vững, bài bản không chỉ trong phạm vi không gian của thành phố mà là một hệ sinh thái KH&CN chung của cả vùng ĐBSCL.